

Analiza modului de prezentare a situațiilor financiare anuale în România

Andrei-Lucian CIHÓ

Afaceri Internaționale, Universitatea Româno-Americană

Bd. Expoziției, Nr.1B, Sector 1, cod 012101, București, România

Abstract

The annual financial statements represent official documents which provide an objective assessment of the entity's assets, equity and liabilities, as well as the revenues and the expenditure over the financial year. Moreover, they serve as the fundamental means of communication between the representatives of a company (insiders) and the external environment (outsiders), aiming at maintaining the information's symmetry. By striking a balance between the information's accuracy and credibility, not only do trustworthy financial statements contribute to the improvement of the of the decision-making process, but also stabilize prices on the capital market and provide analysts with a friendly and open-minded business environment. This article provides an in-depth analysis of the Romanian annual financial statements, taking into the considerations their importance, structure and the crucial factors which underlied their implementation. The research is based on data provided by reputable sources, such as publications offered by the Ministry of Finances and official documents from other Romanian institutions, containing normative acts and legal provisions currently in force. The findings illustrate the efficiency of the accounting system and form a solid base for the perspective future reforms of the Romanian accounting.

Cuvinte cheie: annual financial statements, financial reporting, balance sheet, financial year

Introducere

Este de la sine înțeles faptul că valoarea activelor, cifra de afaceri netă, precum și alte date cu privire la activitatea desfășurată de o anumită entitate sunt indicatori economici esențiali în domeniul contabilității și nu numai, regăsindu-se în numeroase documente oficiale. Acești indicatori sunt reglementați prin intermediul actelor normative aferente, aflate în vigoare și, indiferent de cuantumul lor, companiile din întreaga lume au datoriat de a întocmi o serie de acte justificative pe baza acestora, care vor fi ulterior prezentate utilizatorilor externi și care poartă denumirea de situații financiare (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

În ciuda existenței unui „schelet” care stă la baza elaborării acestor înscrise de natură economică, este limpede faptul că, de la o țară la alta, există și anumite diferențe datorate unei multitudini de factori, care pot fi economici, juridici sau politici. De asemenea, aceste deosebiri izvorăsc și din teoria conform căreia respectivele state au în prim plan satisfacerea necesităților diverșilor utilizatori sau agenți economici, precum și realitatea financiară cu care aceștia se confruntă la momentul întocmirii prevederilor legale care reglementează criteriile sau bazelor lor de elaborare.

În același timp, factorii anterior menționați au determinat enunțarea unor serii de ipoteze și definiții, care vizează structura situațiilor financiare și elementele care se regăsesc în componența acestora. Printr-o sistematizare eficientă a acestor date de către specialiștii din domeniu, au apărut clasificări care divid patrimoniul entității în mai multe categorii cu scopuri precise. Acestea se află în spatele unor termeni consacrați în mediul contabil, cum ar fi: active, capitaluri proprii, datorii, venituri și cheltuieli. Totodată, aceiași factori au facilitat elaborarea principiilor care prevăd recunoașterea structurilor prezente în situațiile financiare, precum și stabilirea unor baze specifice de evaluare. Informațiile subliniate prin intermediul acestor documente justificatoare, alături de condițiile lor de aplicabilitate și de validitate au fost reglementate în acord cu normele juridice aplicate în cadrul respectivului stat, cu respectarea cerințelor și nevoilor beneficiarilor acestora (Benedict, 2011).

În vederea satisfacerii cumulative a criteriilor de aderare la Uniunea Europeană, sistemul contabil românesc a fost supus unui proces evolutiv și, implicit, unei reforme care a avut ca scop primar armonizarea legislației cu directivele europene aferente (Paliu-Popa, 2010). Mai mult, în contextul globalizării economice resimțite la nivel mondial, dar și al expansiunii

impresionante a pieței de capital, România reușește să se conformeze standardelor internaționale de contabilitate și în același timp să dezvolte un sistem modern, precis, sigur și în cele din urmă fiabil pe o durată îndelungată (Ionașcu, 2007). Prin acest reformă crucială, România mai face încă un pas înainte, finalizând tranziția spectaculoasă de la o economie centralizată la una de piață în ultimele trei decenii. De asemenea, eforturile de perfecționare continuă a mediului de afaceri reprezintă și în prezent un subiect de interes în spațiul românesc și reflectă dorințele autorităților de a consolida funcționarea economiei de piață, în vederea atragerii investitorilor străini și a dezvoltării relațiilor politico-economice cu celelalte state membre ale blocului comunitar.

Trecerea în revistă a literaturii existente

Companiile (societățile comerciale), fie ele pe acțiuni, cu răspundere limitată, în comandită simplă, sau în nume colectiv, împreună cu regiile autonome, societățile cooperative sau instituțiile naționale de cercetare-dezvoltare, precum și alte tipuri de persoane juridice cu scop lucrativ prevăzute în legislația în vigoare constituie entități care au obligația de a-și gestiona contabilitatea și implicit să întocmească la finalul unei perioade stabilite prin lege o serie de rapoarte cu privire la poziția lor financiară ce poartă denumirea de situații financiare anuale. În România, elaborarea lor se bazează pe exercițiul financiar, concept care prin definiție reprezintă perioada pentru care aceste situații trebuie întocmite și, de regulă, coincide cu anul calendaristic. Conform actelor normative prezente, durata exercițiului financiar în spațiul românesc este de 12 luni (Risti, 2017).

Potrivit reglementarilor contabile aplicabile, obiectivul situațiilor financiare anuale este de a contura o imagine cât mai autentică a poziției financiare a entității, a performanței financiare înregistrată de aceasta, a variației fluxurilor de trezorerie, precum și a altor informații considerate relevante, utile în luarea deciziilor economice și financiare și în gestionarea resurselor. Informațiile prezente în situațiile financiare evidențiază următoarelor aspecte (Bidilică-Banu, 2016):

- activele controlate de întreprindere

- datoriile întreprinderii
- capitalurile proprii, ca interes rezidual al proprietarilor în activele controlate de întreprindere
- veniturile și cheltuielile, inclusiv câștigurile și pierderile, rezultatul net al întreprinderii și, într-o accepție mai largă, performanța economică
- fluxurile de trezorerie, ce se pot constitui în bază pentru determinarea fluxurilor de trezorerie viitoare.

Toate aceste informații ajută semnificativ la estimarea viitoarelor fluxuri de numerar ale întreprinderii și, mai ales, a momentului și gradului de certitudine a generării lichidităților și a echivalentelor de numerar (Xhani, 2018).

În funcție de criteriul evaluat, informațiile de mai sus pot fi încadrate în două mari categorii, după cum urmează:

1. Elementele care vizează preponderent evaluarea poziției financiare sunt cele regăsite și în clasificarea din cadrul patrimoniului entității, mai precis: **activele**, **datoriile** și **capitalurile proprii**. Acestea trei din urmă sunt expuse publicului larg prin intermediul unui document intitulat „*bilanț*” (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).
 - a) **Activele** sunt resurse care intră în gestiunea entității, fiind determinate de evenimente petrecute anterior. În același timp, pot fi considerate bunuri cu caracter rentabil, întrucât entitatea prin întrebuințarea lor are în vedere generarea unor câștiguri de natură bănească în viitorul apropiat. Activele sunt recunoscute în contabilitate și sintetizate prin intermediul documentului justificativ ce poartă denumirea de „*bilanț*”. În altă ordine de idei, activele nu pot fi introduse în sistemul contabil prin simpla lor prezență, sub formă cantitativă. În schimb, ele trebuie mai întâi de toate să fie evaluate la condițiile actuale ale pieței, adică să le fie atribuit un cost sau o valoare credibilă de către un expert financiar sau alte persoane avizate (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).
 - b) **Datoriile** însumează obligațiile actuale ale entității, acestea fiind determinate de evenimente anterioare. Sunt considerate bunuri cu caracter nerentabil, reprezentând opusul activelor, întrucât prin decontarea lor entitatea are în vedere o ieșire din gestiune a resurselor care înglobează beneficii economice. Datoriile sunt recunoscute

în contabilitate și prezentate utilizatorilor externi prin intermediul celuiși document justificativ ce poartă denumirea de „bilanț”. Asemenea activelor, nici datoriile nu pot fi introduse în contabilitate sub formă cantitativă, fiind necesară evaluarea lor la o un cost real și credibil, determinat de condițiile actuale ale pieței (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

- c) **Capitaluri proprii** pot fi considerate acele sume cu caracter rezidual, rămase în patrimoniul entității în urma deducerii tuturor taxelor, impozitelor și a altor forme de datorii. Cu alte cuvinte, acestea reprezintă interesul cumulat de care se pot bucura acționarii sau asociații firmei, la finalul exercițiului financiar curent (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

Conform principiului dublei reprezentări, care vizează patrimoniul entității, sistemul contabil trebuie să asigure în permanență un echilibru între aspectul material al unei companii (conținutul economic format din bunuri materiale și bănești) și aspectul sursei de finanțare (sursa de proveniență a activului patrimonial). Astfel, între cele două structuri ale patrimoniului există o permanentă relație de egalitate, deoarece la bază, ambele structuri exprimă și vizează același patrimoniu, însă din perspective diferite (Parlamentul României, 2008).

Ecuția de echilibru a patrimoniului prevede următoarea egalitate:

ACTIVE PATRIMONIALE = CAPITALURI PROPRII + DATORII		
(bunuri economice)	(surse proprii)	(surse străine)

În contabilitate, orice operație economică care produce modificări în volumul sau structura patrimoniului trebuie să respecte în mod obligatoriu ecuația de mai sus.

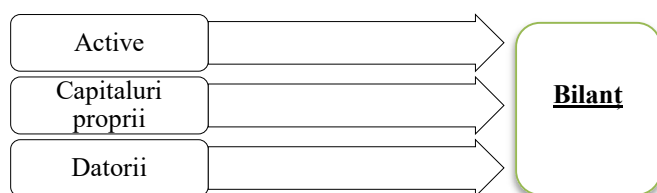

Figura 1. Elementele care vizează evaluarea poziției financiare regăsite în bilanțul contabil

(sintetizare, incluzând punctele definite la pct. 18 din OMFP 1802/2014 și completările ulterioare)

(Sursă: prelucrarea autorului)

În vederea întrunirii funcțiilor contabilității (de informare, de decizie și de control), organizației îi revine datoria de a condensa periodic informațiile desprinse din conturi și operații contabile, în documente de sinteză accesibile nu numai acționarilor sau mediului intern al entității, ci și publicului larg (investitori, administrator, creditor), precum și băncilor, instituțiilor fiscale și a altor organisme economice ale statului (Atrill, 2019). Ansamblul acestor documente de sinteză stă la baza contabilității financiare, redând în mod credibil situația patrimonială, rezultatul exercițiului și statusul financiar al organizației.

În conformitate cu Legea 31/1990 privind societățile comerciale, dar și cu Legea Contabilității 82/1991, agenții economici, indiferent de categoria din care fac parte, au datoria cu toții de a întocmi bilanțul contabil (Parlamentul României, 2008).

Bilanțul reprezintă acel document oficial de sinteză care include toate unitățile patrimoniale. Aceasta oferă o imagine uniformă, precisă și atotcuprinzătoare asupra a mai multor elemente, respectiv patrimoniului entității, situației financiare curente, dar și a rezultatelor diseminate în urma exercițiului financiar de către unitatea patrimonială. Redactarea bilanțului se face în concordanță cu normele juridice în vigoare și cu respectarea mai multor principii contabile (de exemplu: principiul prudenței, al permanenței metodelor, al continuității activității, al entității contabile, al înregistrării continui și complete ș.a.m.d.). Așadar, cu alte cuvinte, bilanțul poate fi considerat și un tablou care schițează în mod sintetic, concis și sub formă monetară mijloacele economice patrimoniale, sursele de proveniență ale acestora, precum și rezultatul obținut de către agentul economic la un moment dat (Ministerul Finanțelor Publice, 2014). Întrucât este un document de interes public, entitățile au datoria de a-l prezenta autorităților în autoritate pentru a fi distribuit mai departe și poate fi consultat pe platforme diverse, cum ar fi site-urile individuale ale agenților economici, site-ul Bursei de Valori București, precum și site-ul Ministerului Finanțelor Publice.

2. Elementele care vizează în mod direct evaluarea performanței financiare sunt reprezentate de către **venituri** și **cheltuieli**. Aceste elemente sunt prezentate utilizatorilor externi prin intermediul documentului denumit *contul de profit și pierdere* (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

a) **Veniturile** constituie o lărgire a beneficiilor economice înregistrate de-a lungul exercițiului contabil, figurând sub formă de intrări (majorarea valorii activelor) sau deducerea sumelor datorate. Acestea se concretizează în extinderea capitalurilor proprii, dar în mod obligatoriu, nu se includ și nu înglobează contribuțiile acționarilor. Cu alte cuvinte, veniturile sunt înscrise în documentul numit generic contul de profit și pierdere atunci când se poate entitatea înregistrează sau poate anticipa o creștere a beneficiilor economice din viitorul apropiat, în ceea ce privește majorarea valorii unui element de activ sau diminuarea cuantumului unei datorii. Important de punctat este și faptul că operația de consemnare a veniturilor se realizează simultan cu recunoașterea majorării valorii activelor sau micșorării sumelor datorate (Ministerul Finanțelor Publice, 2014). În consecință, creșterea netă a activelor este generată de tranzacția de vânzare a produselor, prestării unor servicii sau dimpotrivă în urma descreșterii sumelor datorate, ca urmare a suprimării unei datorii.

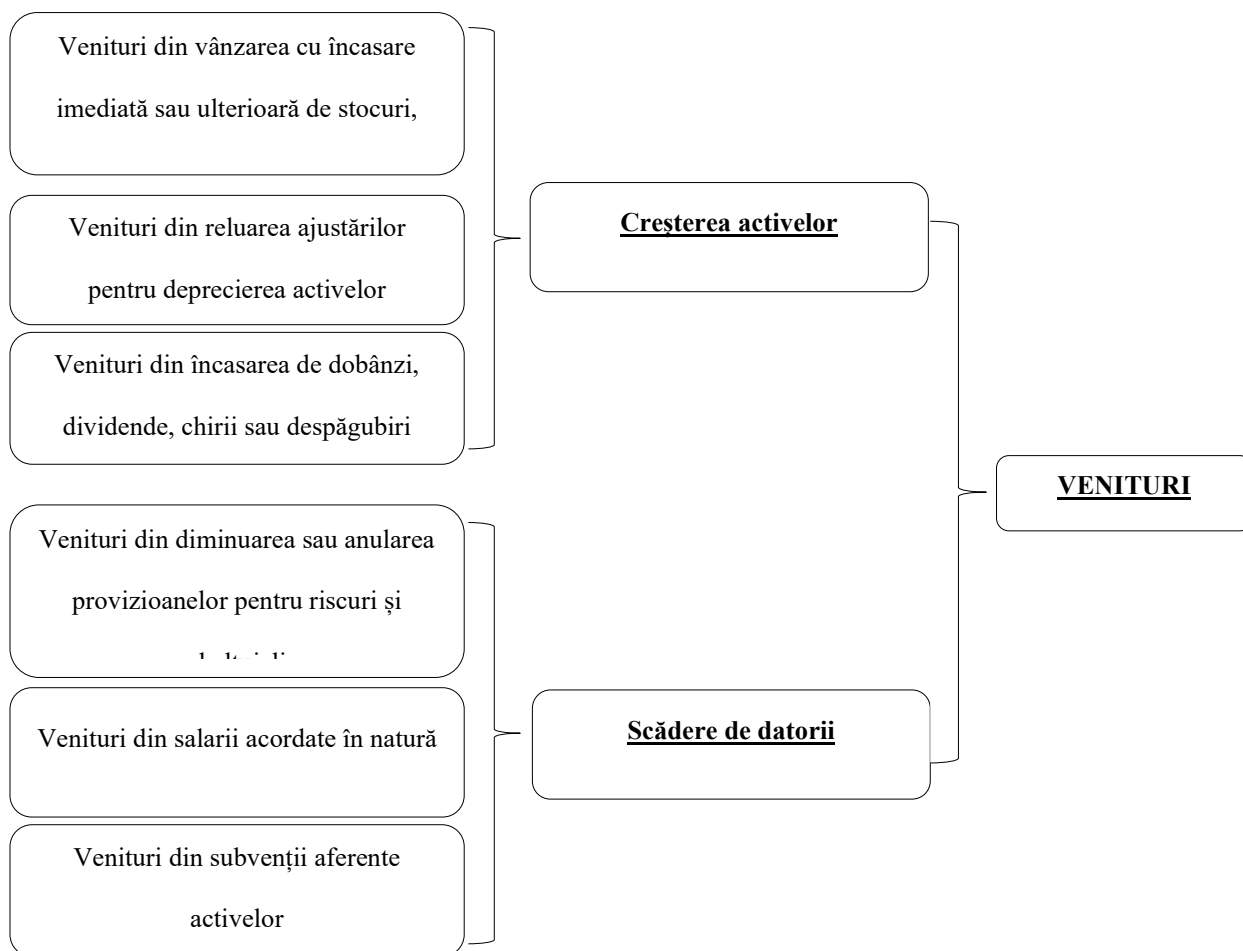

Figura 2. Exemple de venituri și schema veniturilor (sintetizare)

(Sursă: adaptare după *Contabilitate și raportare financiară* (Dumitru-Batca, 2020))

b) **Cheltuielile** pot fi sinonime cu o micșorare a beneficiilor economice înregistrate de-a lungul exercițiului contabil, figurând sub formă de ieșiri (diminuarea valorii activelor) sau majorări ale sumelor datorate. Acestea se concretizează în descreșterea cuantumului capitalurilor proprii, dar în mod obligatoriu, nu se includ și nu însumează distribuirea dividendelor către acționarii firmei (Ministerul Finanțelor Publice, 2014). Cu alte cuvinte, datoriile sunt sintetizate în cadrul documentului numit generic contul de profit și pierde atunci când agentul economic poate aprecia în mod veridic o viitoare scădere a beneficiilor economice, cauzată de diminuarea valorii unui element de activ sau dimpotrivă de o majorare a cuantumului sumelor datorate.

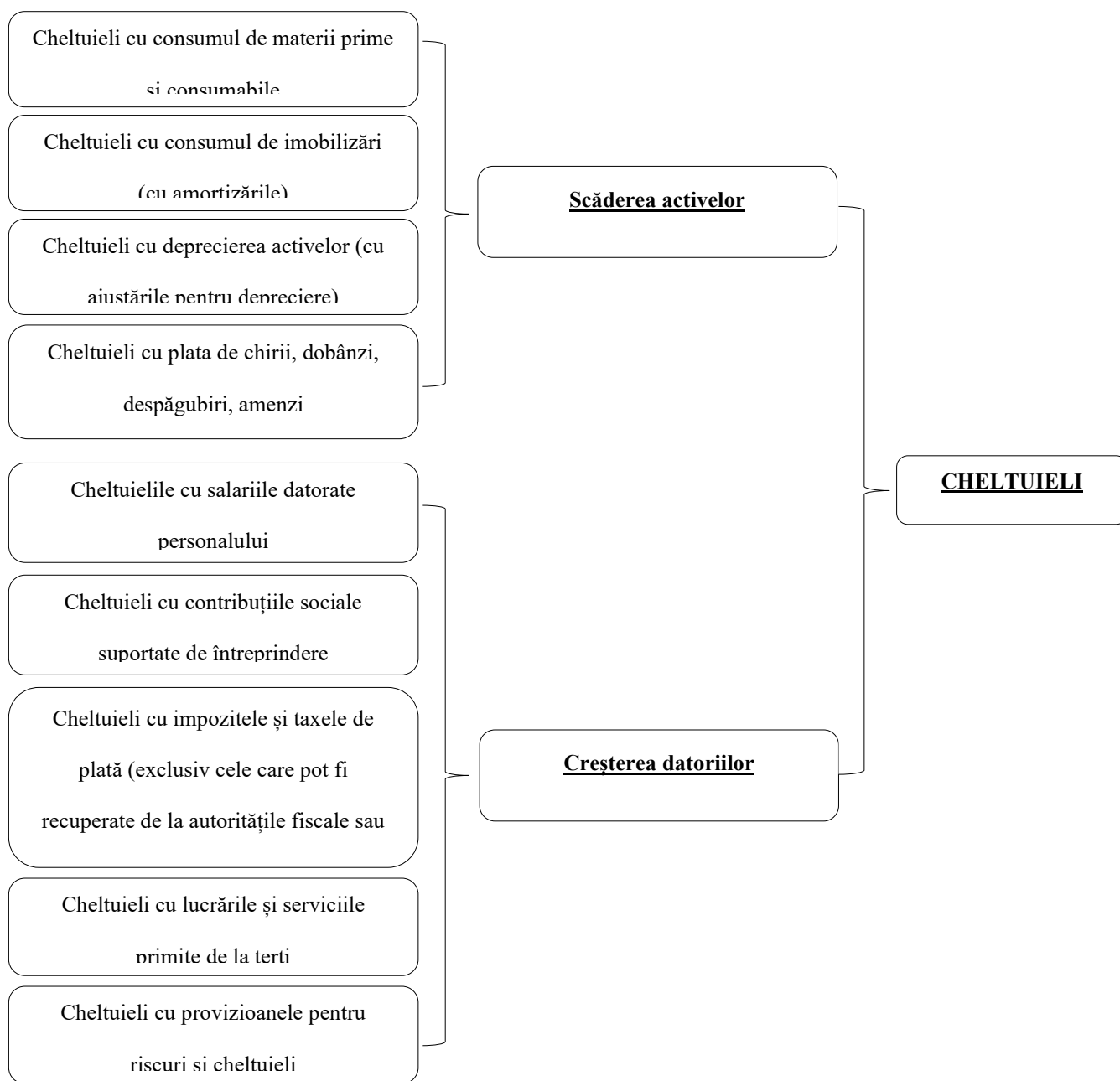

Figura 3. Exemple de cheltuieli și schema cheltuielilor (sintetizare)

(Sursă: adaptare după *Contabilitate și raportare financiară* (Dumitru-Batca, 2020))

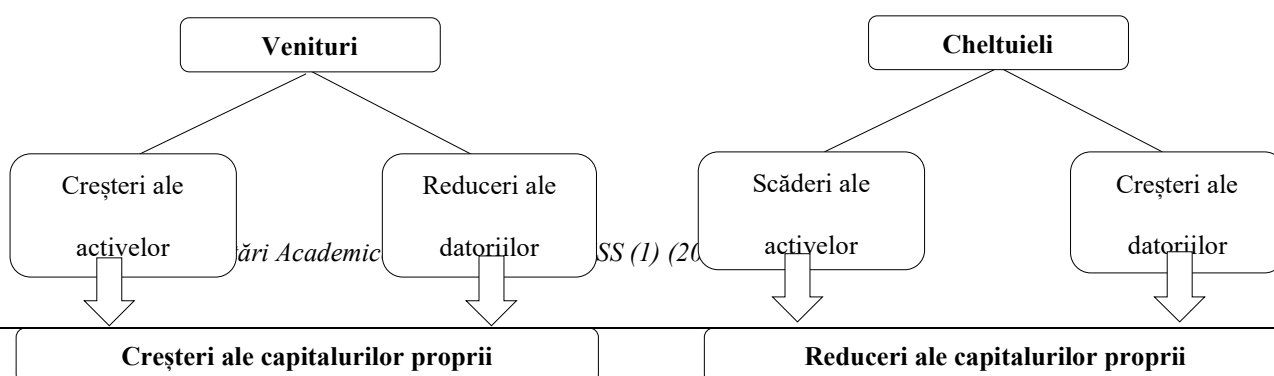

Figura 4. Comparație între venituri și cheltuieli (sintetizare)

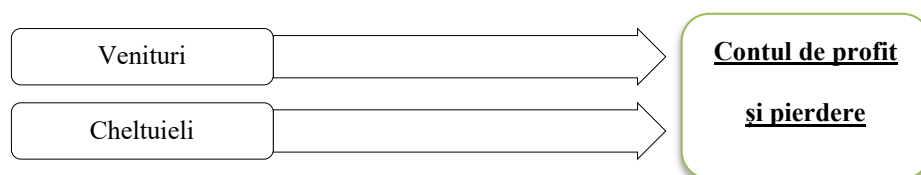
(Sursă: prelucrarea autorului)

Deși bilanțul contabil poate fi considerat un document de sinteză care descrie poziția la un moment dat a entității, în contabilitate este necesară prezența unui alt instrument de modelare care să prevadă de data aceasta modul de constituire a rezultatului și să permită desprinderea unor concluzii în ceea ce privește performanța activității entității. Acest instrument constituie următoarea structură regăsită în cadrul situațiilor financiare și poartă denumirea de **cont de profit și pierdere** (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

Contul de profit și pierdere vizează cele două mari tipuri de valori amintite anterior:

- valorile produse și vândute pe piață clienților - **veniturile**;
- valorile utilizate în vederea obținerii unor venituri – **cheltuieli**, care reprezintă, de fapt, enumerarea factorilor de producție

În continuare, valorile veniturilor și cheltuielilor pot fi comparate cu scopul obținerii un rezultat. Acesta poate fi un număr pozitiv, situație în care vorbim despre profit (cazul în care veniturile excedează cheltuielile) sau, din contră, să aibă o valoare sub pragul de 0, caz în care vorbim despre o pierdere (situația în care veniturile se situează sub valoarea cheltuielilor) (Parlamentul României, 2008).

**Figura 5. Elementele care vizează evaluarea performanței financiare regăsite
în cadrul contului de profit și pierdere** (sintetizare, incluzând punctele definite

la pct. 18 din OMFP 1802/2014 și completările ulterioare)

(Sursă: prelucrarea autorului)

În contextul unei economii de piață, orice entitate are ca scop principal obținerea unui profit cât mai generos. Astfel, profitul poate fi considerat o îmbogățire, deci o resursă, în vreme ce pierderea devine o sărăcire a patrimoniului.

Conform reglementărilor în vigoare, în alcătuirea contului de profit și pierdere se disting două modele generale de expunere a cuantumului veniturilor și cheltuielilor. Primul se bazează pe natura economică a acestora, iar celălalt pleacă de la funcțiile sau activitățile întreprinderii (scopul final al veniturilor și al cheltuielilor) (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

În ceea ce privește schematizarea contului de profit și pierdere, el poate fi prezentat după cum urmează:

- pe orizontală (sub forma de tabel cu două coloane sau sub forma literei „T”, în speță cu respectarea înfățișării unui cont)
- pe verticală (sub forma unei liste, cu elementele constitutive trecute unele sub altele)

În conformitate cu norma IAS 1, contul de profit și pierdere trebuie în mod obligatoriu să atingă o serie de aspecte printre care se numără (IFRS, 2015):

- veniturile din activități ordinare
- profitul sau pierderea din activități ordinare
- rezultatul exploatării

- cheltuielile financiare
- cheltuielile privind impozitul pe profit
- elementele extraordinare
- interesele minoritare
- cota-parte în rezultatul net al întreprinderilor asociate și cele de tip joint-venture contabilizată pe baza metodei punerii în echivalență
- rezultatul net al exercițiului

Așadar, documentul intitulat contul de profit și pierdere sintetizează fluxurile economice ale entității, respectiv quantumul veniturilor și cheltuielilor înregistrate în cursul exercițiului financiar (Parlamentul României, 2002).

Cu excepția documentelor anterior menționate, entitățile le revine obligația de a întocmi **situația modificărilor capitalului propriu** și de a o integra în cadrul situațiilor lor financiare anuale. Analiza variației capitalurilor proprii se regăsește în componența structurii denumit generic „*situația câștigurilor acumulate și reținute*” și ilustrează o relație cheie între bilanțul contabil și contul de profit și pierdere (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

Modificări ale capitalurilor proprii pot fi considerate orice creșteri sau diminuări în activul net al unei entități înregistrate de-a lungul perioadei exercițiului financiar, mai exact între începutul și sfârșitul intervalului de raportare. În situația de față, totalul acestor fluctuații de capital propriu le include și pe cele rezultate în urma tranzacțiilor directe cu proprietarii. Aceștia pot acționa în calitatea lor de proprietari, generând o serie de operațiuni cunoscute în contabilitate sub numele de contribuțiile sau aportul individual la capitalul propriu, răscumpărarea propriilor instrumente de capitaluri proprii ale entității sau dividende (Parlamentul României, 2008). Astfel, cu alte cuvinte, putem defini variația globală a capitalurilor proprii ca valoarea totală a veniturilor și cheltuielilor, la care se adaugă în mod obligatoriu și câștigurile sau deopotrivă pierderile, ca urmare a activităților prestate de către entitate de-a lungul exercițiului financiar.

În ceea ce privește structura situației modificărilor de capitaluri proprii, organismul internațional de normalizare contabilă a preluat modelul anglo-saxon, iar conform normei IAS 1 aceasta trebuie să cuprindă în mod obligatoriu următoarele aspecte (IFRS, 2015):

- pierderile și câștigurile, cheltuielile și veniturile care au fost direct afectate capitalurilor proprii, în virtutea unei norme speciale, cât și totalul acestora
- efectul cumulat al schimbărilor de metode contabile și corectări de erori fundamentale (IFRS, 2015)
- beneficiul net sau pierderea netă a exercițiului financiar
- orice fel de operații care afectează capitalul, rezultate din tranzacțiile cu proprietarii (investiții sau rambursări de capital), precum și distribuiri de dividende
- rezultatele nedistribuite la deschiderea și la închiderea exercițiului financiar, urmate de explicarea fluxurilor reprezentând variațiile
- reconcilierea între soldurile inițiale și finale are fiecărui post de capitaluri propriu (de exemplu: capitalul, primele de emisiune, rezervele), delimitând precizările pentru fiecare mișcare economică

În altă ordine de idei, entitățile contabile îi revine obligație de a elabora **situația fluxurilor de trezorerie** care se regăsește în cadrul situațiilor financiare anuale și care, în mod evident, vizează fluctuația elementelor de trezorerie din cursul exercițiului financiar. Acestea din urmă sunt clasificate în trei mari categorii, respectiv activități de exploatare, de investiții și de finanțare. Conform Standardului Internațional de Contabilitate IAS 7, fluxurile de trezorerie pot fi definite drept orice fel de intrări sau ieșiri de lichidități și echivalente de numerar (IFRS, 2015).

a) Fluxurile de trezorerie aferente activității de exploatare

Activitățile de exploatare sunt sinonime cu principalele activități producătoare de venit din cadrul entității, la care se adaugă și restul de activități prestate care nu se includ în structura celorlalte două categorii, respectiv activitățile de investiții și de finanțare. Fluxurile de trezorerie revenite în urma efectuării activităților de exploatare sunt, de regulă, generate în urma tranzacțiilor și a altor evenimente care sunt luate în calcul în determinarea rezultatului

exercițiului financiar (profit sau pierdere). Printre acestea se numără (Parlamentul României, 2008):

- încasările în numerar în urma vânzării de bunuri sau a unor prestări de servicii
- viramente în lichidități destinate furnizorilor de bunuri sau prestatorilor de servicii
- viramente în lichidități efectuate în folosul și în numele angajaților
- recuperarea lichidităților din redevențe, onorarii, comisioane și alte forme de venituri
- viramente în lichidități sau stornări ale impozitelor pe profit

b) Fluxurile de trezorerie aferente activităților de investiții

Activitățile de investiții vizează achiziționarea sau cedarea de imobilizări, precum și restul investițiilor care nu intră în componența echivalentelor de numerar. Astfel, indică în ce măsură plățile au fost efectuate în vederea achiziției de active care pot genera ulterior venituri sau fluctuații ale elementelor de trezorerie. Printre fluxurile de trezorerie rezultate în urma activităților de investiții se numără (Parlamentul României, 2008):

- viramente în lichidități ca urmare a vânzării de imobilizări corporale, necorporale și a altor elemente de natura activelor imobilizate
- încasările în numerar ca urmare a vânzării de imobilizări corporale, necorporale și a altor elemente de natura activelor imobilizate
- avansurile de trezorerie și împrumuturile acordate terților
- încasările în numerar ce decurg din rambursarea avansurilor de trezorerie și a împrumuturilor acordate terților
- viramente în lichidități destinate atragerii de instrumente de capitaluri proprii sau de datorii ale entităților din mediul extern, precum și a intereselor din cadrul asocierilor aflate în cogestiune, din care se exclud viramentele efectuate în vederea atragerii instrumentelor considerate a fi echivalente de numerar
- încasările în numerar ce decurg din vânzarea instrumentelor de capitaluri proprii sau de datorii ale entităților din mediul extern, precum și din vânzarea intereselor din cadrul asocierilor aflate în cogestiune, din care se exclud încasările revenite instrumentelor considerate a fi echivalente de numerar

c) Fluxurile de trezorerie aferente activităților de finanțare

Activitățile de finanțare vizează orice fel de activități care au drept rezultat modificări ale cuantumului și a structurii capitalurilor proprii, precum și a sumelor împrumutate de către entitate. Evidențierea separată a acestor fluxuri în tabloul de trezorerie este dată de posibilitatea utilizării lor în previziunea sumelor pe care aportorii de capitaluri le vor retrage din fondurile viitoare. În cadrul mișcărilor de trezorerie rezultate în urma activităților financiare putem enumera următoarele tranzacții (Parlamentul României, 2008):

- viramentele în lichidități destinate proprietarilor, în vederea atragerii sau răscumpărării unor acțiuni de care entitatea dispune
- încasările în numerar rezultate din emisiunea de acțiuni sau din alte elemente care se încadrează în structurile de capitaluri proprii
- încasările în numerar rezultate din emisiunea titlurilor de creanță, împrumuturilor, efectelor comerciale, obligațiunilor, ipotecilor la care se adaugă și alte elemente care se pot încadra în structurile de împrumuturi pe termen scurt sau lung
- viramentele în lichidități ale locatarilor menite diminuării sumelor datorate aferente unui contract de leasing financiar curent
- rambursările în numerar corespundente sumelor împrumutate

În final, situațiile financiare anuale trebuie să fie însoțite de **note explicative**, menite să ofere utilizatorilor externi o serie de informații adiționale, considerate relevante pentru evaluarea poziției financiare și pentru diseminarea rezultatelor obținute. Acestea trebuie prezentate în mod sistematic, în sensul în care trebuie să furnizeze informații suplimentare care nu se regăsesc deja în structurile bilanțului contabil, a contul de profit și pierdere, respectiv în situația modificărilor capitalurilor proprii și/sau a situației fluxurilor de numerar (Parlamentul României, 2008). Notele explicate pot fi considerate esențiale în vederea înțelegerii actelor anterior menționate, componente ale situațiilor financiare anuale. Astfel, fiecare element semnificativ inclus în cadrul acestor documente justificative trebuie să cuprindă o trimitere la

nota care prevede informații relevante despre acesta. Totodată, notele explicative trebuie să menționeze dacă întocmirea situațiilor financiare anuale s-a realizat în conformitate cu actele normative aferente, respectiv Legea contabilității nr.82/1991 și prevederile ulterioare ale acesteia (Parlamentul României, 2008).

Conform prevederilor legale în vigoare, următorul aspecte trebuie incluse și repetate ori de câte ori este nevoie în vederea oferirii unei clarități și a unei înțelegeri aprofundate a notelor explicative (Parlamentul României, 2008):

- denumirea entității contabile
- apartenența directă a situațiilor financiare anuale la entitatea raportoare
- data încheierii situațiilor financiare anuale sau perioada pentru care au fost întocmite
- moneda în care sunt exprimate elementele din cadrul situațiilor financiare anuale
- cuantificarea cifrelor din cadrul raportării, în speță lei

De regulă, în sistemul contabil, elementele menționate în cadrul notelor explicative trebuie să fie însoțite și de quantumul acestora, aferent anului anterior celui în curs. De asemenea, notele explicative corespunzătoare bilanțului contabil și contului de profit și pierdere trebuie redactate în ordinea însemnării elementelor din care acestea sunt constituite (Parlamentul României, 2008).

Nu în ultimul rând, notele explicative trebuie să fie redactate în conformitate cu politicile contabile adoptate de către entitatea raportoare, în vederea estimării elementelor prezentate în cadrul bilanțului, a rezultatului exercițiului financiar (care poate fi de tip profit sau dimpotrivă o pierdere), a fluxurilor de trezorerie, precum și a fluctuațiilor din structurile de capital propriu (Parlamentul României, 2002).

În acest sens, trebuie menționate în mod obligatoriu următoarele aspecte:

- dacă imobilizările menționate în situațiile financiare sunt raportate la costul istoric, la valoarea reevaluată sau la valoarea ajustată de inflație (IFRS, 2015)
- politicile contabile adecvate, adoptate cu scopul reprezentării și înțelegerii corecte a situațiilor financiare anuale

Caracteristicile calitative ale situațiilor financiare

Pentru a putea fi considerate utile și veridice, toate informațiile regăsite în cadrul situațiilor financiare anuale trebuie să dea dovadă de relevanță și să reprezinte cu exactitate scopul menit fiecăruia în parte, fără niciun fel de abatere. În plus, eficiența acestor informații financiare poate fi sporită dacă acestea sunt asigurate patru criterii esențiale: comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

Criteriile menționate anterior însumează caracteristicile calitative ale situațiilor financiare anuale, iar în funcție de rolul pe care îl au, acestea pot fi clasificative două categorii fundamentale: caracteristici calitative fundamentale, respectiv caracteristici calitative amplificatoare (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

a) Caracteristicile calitative fundamentale

Caracteristicile calitative fundamentale sunt în număr de două și privesc **relevanța** și **reprezentarea exactă** (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

În contabilitate, informațiile financiare pot fi catalogate drept relevante atât timp cât oferă un sprijin considerabil sau un beneficiu utilizatorilor, atunci când vine vorba de luarea deciziilor (Bidilică-Banu, 2016). Ajutorul pe care acestea îl pot oferi se rezumă la valoarea pe care o înglobează și care poate fi de trei tipuri: predictivă, de confirmare sau mixtă (atât predictivă, cât și de confirmare). Valoarea predictivă nu se referă neapărat la caracterul de prognoză sau de previziune al informației financiare, ci dacă aceasta poate fi utilizată ca intrare în procesele aplicate de către diverși utilizatori în vederea anticipării unor rezultate viitoare (Ministerul Finanțelor Publice, 2014). Astfel, informațiile cu valoare predictivă devin un element-cheie pentru utilizator în formularea propriilor ipoteze și predicții. În alte circumstanțe, informațiile aferente exercițiilor anterioare, previziunile făcute în avans pentru exercițiul financiar curent, precum și comparația între cele două pot ajuta utilizatorii să-și corecteze logica și gândirea contabilă, îmbunătățind algoritmi utilizați în trecut pentru obținerea acestora. Așadar, unele informații din contabilitate pot căpăta un sens esențial în confirmarea

unor date. De fapt, valoarea predictivă și valoarea de confirmare a datelor înregistrate se suprapun de cele mai multe ori, generând a treia categorie de relevanță, cea mixtă.

Pe de altă parte, situațiile financiare anuale descriu fenomenele economice atât sub formă cifrică și letrică. În vederea unei reprezentări exacte, descrierile trebuie să fie complete, neutre și fără erori (Parlamentul României, 2008). Astfel, descrierea completă vizează includerea tuturor informațiilor necesare unui utilizator pentru a înțelege desfășurarea fenomenului economic descris, inclusiv explicațiile aferente acestuia. Neutralitatea se referă la respingerea oricăror influențe externe la momentul selecției și prezentării informațiilor financiare. În acest sens, datele din contabilitate nu au voie să fie denaturate, ponderate, accentuate sau neaccentuate în funcție de opinia subiectivă a celui care le redactează sau manipulate în vreun fel, ci trebuie să reflecte întocmai realitatea, chiar dacă sunt primite favorabil sau nefavorabil de către utilizatori. De asemenea, în elaborarea situațiilor financiare anuale nu se permit erori de nicio manieră sau omisiuni privind descrierea fenomenelor economice. În același timp, algoritmul folosit în vederea generării informațiilor colectate trebuie, la rândul său, să fie elaborat și aplicat fără a se face abateri de la normele contabile aflate în vigoare (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

b) Caracteristici calitative amplificatoare

Prin aplicarea și eficientizarea caracteristicilor calitative fundamentale se generează o serie de valori precum **comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea** care constituie caracteristicile calitative amplificatoare (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

În contabilitate, informațiile financiare privind o unitate devin mult mai utile în momentul în care sunt puse în balanță cu informații similare referitoare companiilor adversare, sporind concurența de pe piață dintre ele (Ministerul Finanțelor Publice, 2014). Această caracteristică înglobează comparabilitatea datelor financiare, permițând agenților economice să distingă și să însușească similitudinile sau diferențele din structura situațiilor financiare anuale prezentate de mai multe entități, oferindu-i în același timp o viziune mai amplă despre un anumit fenomen economic.

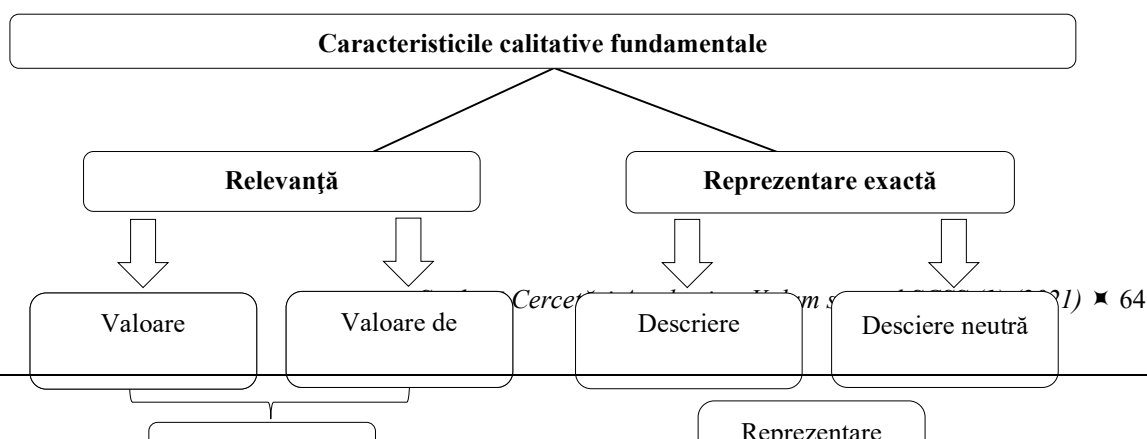

Figura 6. Caracteristicile calitative fundamentale ale informațiilor financiare(sintetizare)

(Sursă: adaptare după Reglementările publicate de MFP (Ministerul Finanțelor Publice, 2014))

Pe de altă parte, verificabilitatea prevede un consens între observatori independenți în ceea ce privește exactitatea reprezentării elementelor descrise în cadrul situațiilor financiare anuale. În funcție de aspectul pe care îl vizează, verificabilitatea poate fi de două feluri: directă și indirectă. Verificabilitatea directă vizează concordanța unei valori numerice sau a altor date înscrise cu realitatea prin simpla observare directă – un exemplu pertinent în acest sens îl constituie numărarea efectivă a disponibilului din casierie. În schimb, verificabilitatea indirectă constă în recalcularea sumelor intrate în vederea elaborării unui model, a unei formule sau tehnici de calcul, precum și în vederea revizuirii rezultatelor obținute prin mijlocirea aceleiași metodologii (Ministerul Finanțelor Publice, 2014).

De asemenea, informațiile din contabilitate trebuie să fie puse la dispoziția factorilor decizionali pe o perioadă mai îndelungată, întrucât aceștia să poată lua anumite decizii economice în timp util. Astfel, oportunitatea vine în ajutorul entităților, permițând persoanelor avizate identificarea unor algoritmi sau aprecierea tendințelor actuale (Bidilică-Banu, 2016).

Nu în ultimul rând, trăsătura inteligibilă a informațiilor prezentate în cadrul situațiilor financiare anuale presupune clasificarea, caracterizarea și descrierea într-o manieră clară și concisă a fenomenelor economice (Ministerul Finanțelor Publice, 2014). Având în vedere

complexitatea inherentă a acestor elemente, includerea unor explicații suplimentare devine esențială în înțelegerea lor, contribuind în același timp la întregirea conținutului lor. Deși rapoartele financiare sunt redactate de specialiști din domeniul contabil, care dispun de cunoștințe suficiente cu privire la activitățile entității și la fenomenele economice prezente la nivel intern și internațional, ținta acestor documente justificative este și publicul larg. Așadar, prezentarea rapoartelor financiare trebuie făcută într-o asemenea manieră, întrucât să permită înțelegerea informațiilor oferite, de către toate categoriile de utilizatori cărora se adresează.

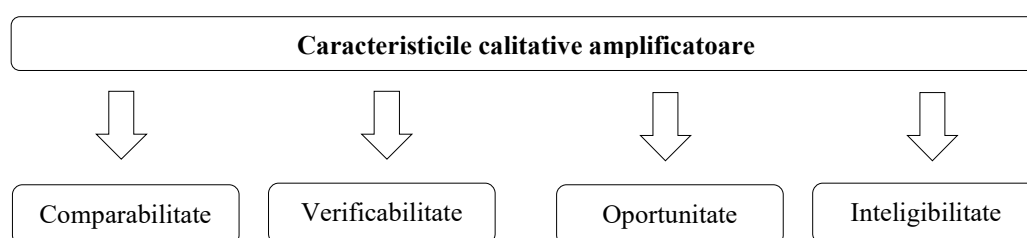

Figura 7. Caracteristicile calitative amplificatoare ale informațiilor financiare
(sintetizare)

(Sursă: adaptare după Reglementările publicate de MFP (Ministerul Finanțelor Publice, 2014))

Prin urmare, aplicarea caracteristicilor calitative în contabilitate facilitează elaborarea unor situații financiare anuale desăvârșite, care reflectă într-o manieră veridică poziția financiară a entității, modificărilor unor structuri bilanțiere, precum și performanța manifestată de către aceasta. În același timp, conduc la eficientizarea colectării și centralizării datelor, simplificând întregul proces și oferind informații utilizatorilor într-o manieră mult mai concisă.

Concluzii

Situațiile financiare anuale constituite un tot unitar, întrucât înglobează o serie de documente justificative menționate anterior, respectiv bilanțul consolidat, contul de profit și pierdere, precum și alte componente care cuprind informații referitoare activității companiei,

politicilor contabile aplicate și notele explicative aferente acestora. Acestea reprezintă suma mai multor elemente ce guvernează activități financiar-contabile, atrăgând responsabilitatea factorilor decizionali din entitate (Bidilică-Banu, 2016). În plus, înainte de a fi depuse la organele abilitate ale statului în vederea publicării ulterioare, parcurg un proces complex de verificare și auditare în prealabil din partea forurilor competente. Documentele de sinteză detaliate în prezenta lucrare oferă linii directoare comprehensibile, creionând o imagine atotcuprinzătoare asupra patrimoniului entității, a poziției sale financiare, precum și a performanței sau non-performanței înregistrate de-a lungul exercițiului financiar de către unitatea economică vizată. Astfel, situațiile financiare devin și un canal optim de comunicare în vederea dispersiei realității financiare, precum și un mijloc indispensabil care conectează utilizatorii interni și externi ai acestora în cadrul entității contabile (Xhani, 2018).

Rezultatele diseminate în urma scurtei incursiuni în modalitățile de prezentare a situațiilor financiare în România reliefează eficiența sistemului contabil din țara noastră, care se fundamentează pe modelele elaborate în spațiul comunitar european, aflându-se în același timp în conformitate cu standardele internaționale de specialitate (Paliu-Popa, 2010). Pentru înțelegerea aprofundată a segmentelor descrise anterior se impune colectarea continuă a unor date specifice și relevante, publicate de organisme economice interne și internaționale, precum și prelucrarea adecvată și perpetuă a acestora. În ciuda reformelor contabile de perspectivă, probabile sau improbabile, mecanismul contabil românesc își va continua traseul pe aceeași traiectorie fundamentată pe respectarea valorilor subliniate în prezenta lucrare, la care inevitabil se vor adăuga realizările tehnologice și viitoarele direcții inovative în materie la nivel global.

Bibliografie

Atrill, P. &. (2019). *Accounting and finance for non-specialists*. Harlow: Pearson Education Limited.

Benedict, A. &. (2011). *Financial Accounting: An introduction*. Harlow: Pearson Education Limited.

Bidilică-Banu, G. (2016). Analiza modului de prezentare a bilanțului contabil în România: un studiu de caz longitudinal. *Publicațiile Facultății de Contabilitate și Informatică de Gestiune din cadrul Academiei de Studii Economice*, 18-21.

Dumitru-Batca, G. S. (2020). *Contabilitate și raportare financiară*. București: Editura CECCAR.

IFRS. (2015). *IAS 1 - Prezentarea situațiilor financiare*.

IFRS. (2015). *IAS 29 - Contabilitatea în economiile hiperinflaționiste*.

IFRS. (2015). *IAS 7 - Situația fluxurilor de numerar*.

IFRS. (2015). *IAS 8 - Politici contabile, schimbări de estimări contabile și corectarea erorilor*.

Ionașcu, M. &. (2007). *Raportarea financiară conform normelor de contabilitate internaționale (IAS/IFRS)*. București: Editura Tribuna Economică.

Ministerul Finanțelor Publice. (2014). *Reglementările contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate*. București.

Paliu-Popa, L. &. (2010). Situațiile financiare anuale în context european. *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu*, 53-66.

Parlamentul României. (2002). *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice cu modificările și completările ulterioare*. Monitorul Oficial, București.

Parlamentul României. (2008). *Legea contabilității nr. 82/1991 cu modificările și completările ulterioare*. Monitorul Oficial, București.

Risti, L. (2017). Situațiile financiare ale instituțiilor publice. *Ceccar Business Magazine*. Retrieved from <https://https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/situatiile-financiare-ale-institutiilor-publice-a1830/>

Khani, N. A. (2018). Situațiile financiare anuale și rolul lor în comunitatea financiară. *Studia Universitatis Petru Maior*, 1-14.